

Hoe wolven rivieren veranderen

Juliana Cesano

De afgelopen jaren is het overmatig gebruik van het internet, met name van sociale media, een van de belangrijkste oorzaken van passiviteit geworden. In dit tijdperk van scrollen, dat de wijsvinger een macht heeft gegeven waarvan hij nooit had durven dromen, heeft de hoeveelheid tijd die we besteden aan het bekijken van video's over recepten, politieke uitspraken, fitnessroutines, wonderen in de natuur, enzovoorts, een groot deel van de tijd vervangen die we daadwerkelijk aan deze activiteiten besteden.

Het is echter waar dat de gemiddelde persoon nu toegang heeft tot informatie waarvoor in het verleden jaren van studie en onderzoek nodig zouden zijn geweest. Tenzij we een diploma of een baan in een bepaald vakgebied hadden, was het niet de norm om specifieke en diepgaande informatie over een bepaald onderwerp tegen te komen. Hoewel dit proces natuurlijk een behoorlijke dosis onderscheidingsvermogen en vaardigheid in het controleren van feiten vereist, kunnen we gerust stellen dat het internet voor het grootste deel van de mensheid een ongeëvenaarde bron van kennis en inspiratie is geworden, en soms de ononderbroken verbinding tussen ons versterkt die boven alle oppervlakkige verschillen uitstijgt. Vaak vinden we in deze berichten grote schoonheid, wake-up calls en diepgaande waarden. Omdat we een bepaald soort gedachten aantrekken die overeenkomen met onze eigen gemoedstoestand, geldt: hoe meer we ervoor kiezen om verhelderende, opbeurende of bemoedigende berichten te lezen of te bekijken, hoe meer ze op ons afkomen.

Tussen al deze inspirerende berichten kwam ik onlangs een artikel en een video tegen over de fijne complexiteit van ons ecosysteem. Daarin werd getoond hoe elke soort een onmisbare rol speelt bij het behoud van het evenwicht en de perfectie van onze planeet. Hoewel het geen nieuws is dat de intelligentie van de natuur het menselijk begrip te boven gaat, trof de kop van de video me toch: 'De verbazingwekkende manieren waarop wolven rivieren veranderen'. Op het eerste gezicht leek het onwerkelijk. Hoe konden wolven rivieren veranderen? Maar het is gebeurd.

In 1995, na een afwezigheid van ongeveer zeventig jaar, werden grijze wolven opnieuw geïntroduceerd in Yellowstone National Park. Oorspronkelijk, toen het park werd opgericht, werden de wolven snel uitgeroeid, omdat mensen er bang voor waren. Toen er geen dieren meer waren om te jagen, nam het aantal elanden onevenredig toe, waardoor de vegetatie die beschikbaar was voor andere levensvormen aanzienlijk afnam. Zodra de wolven weer verschenen, begonnen ze een opmerkelijk effect te hebben. Ze doodden niet alleen de elanden, maar ze veranderden ook hun gedrag radicaal. De elanden begonnen bepaalde delen van het park te mijden, en onmiddellijk begonnen die plekken zich te herstellen.

Als eerste en meest zichtbare gevolg verviervoudigde het aantal bomen in zes jaar tijd. Hierdoor, en doordat er nieuwe flora rond de bomen groeide, begonnen vogels zich er te vestigen, nam het aantal bevers toe en boden de dammen die ze in de rivieren bouwden een leefgebied voor soorten als otters en muskusratten. De wolven doodden coyotes en daardoor begon het aantal konijnen en muizen toe te nemen, wat weer meer haviken en meer wezels, vossen, dassen, raven en Amerikaanse zeearenden aantrok. Ook de berenpopulatie begon te groeien en poema's keerden terug naar het gebied. Een minder voor de hand liggend gevolg was dat de bodemerosie afnam. De rivierbeddingen werden smaller, er ontstonden meer poelen en de oevers stabiliseerden zich. Deze herstelde biodiversiteit transformeerde het ecosysteem tot in de rivierbeddingen. Kortom, de wolven veranderden het gedrag van de rivieren.

Foto: Unsplash

De sociaal-politieke toestand van de wereld lijkt op een ecosysteem dat nooit een evenwicht heeft gevonden. In elk tijdperk, om ogenschijnlijk verschillende redenen, hebben bepaalde groepen anderen gediscrimineerd, de meest kwetsbaren onderdrukt en misbruikt of degenen gedood die een bedreiging waren voor wat op dat moment het sterkste geloofssysteem was. Tot nu toe zijn onze verschillen niet onze kracht geweest, maar hebben ze juist de grootste uitdaging gevormd waarmee we te maken hebben gehad. In 2017, terwijl dit artikel wordt geschreven, heeft het aantal vluchtelingen in de wereld het hoogste niveau ooit bereikt. Volgens cijfers van de Verenigde Naties zijn wereldwijd 65 miljoen mensen gedwongen hun huis te ontvluchten – mensen wier leven nooit meer hetzelfde zal zijn, zelfs als ze zich weten aan te passen en te overleven.

Hier in de Verenigde Staten hebben we onze eigen angstaanjagende cijfers. Vandaag de dag zitten er in de VS bijvoorbeeld meer dan 450.000 kinderen in de pleegzorg. Dit zijn kinderen die in veel gevallen verwaarloosd of mishandeld worden en die misschien niet het geluk hebben te weten wat vertrouwen, veiligheid, aanmoediging of liefde betekenen. Wellicht zijn in dit scenario enkele van de meest prangende vragen voor ons allemaal: Begrijpen we echt wat voor soort samenleving we aan het creëren zijn? Hoe lang duurt het nog voordat we inzien dat de uiterst schadelijke zaadjes die we nu zaaien, onvermijdelijk zullen worden geoogst in de vorm van nog meer leed? En – waarschijnlijk de belangrijkste vraag – wat is onze rol in deze puinhoop?

Er komt een moment in iemands leven waarop het lijden van anderen niet langer kan worden genegeerd. Een tijdlang slagen we er op de een of andere manier in om de andere kant op te kijken, leven we bijna onbewust van deze gedachte en

doen we alsof de levensomstandigheden van alle anderen net zo gunstig zijn als die van ons. Toch horen we op de vreemdste momenten een vage stem in ons achterhoofd die fluistert dat er iets ernstig mis is in onze omgeving. We wisten dat het er al die tijd was, maar we hielden onszelf voor dat we niets konden doen om te helpen, misschien omdat we ons machteloos voelden vanwege de omvang van de taak. Maar op een dag wordt die stem het enige geluid dat we nog kunnen horen. Er is een innerlijke wake-upcall die niet tot zwijgen kan en mag worden gebracht.

In haar boek *Dharma* beschrijft Annie Besant een levende wet die het ontwikkelingsniveau van een individu verweeft met de noodzakelijke voorwaarden voor de volgende stap. Dit is dharma: 'de innerlijke aard van een ding in een bepaald stadium van zijn evolutie en de wet van het volgende stadium van zijn ontvouwing'. Ze legt uit dat het onze eigen innerlijke aard is die de omstandigheden van het uiterlijke leven vormgeeft. De omstandigheden waarin we geboren worden en de ervaringen van dat specifieke leven stemmen niet alleen overeen met ons niveau van bewustwording, maar ook met het groeipotentieel waarover we op dat moment beschikken. Natuurlijk klinkt dit proces in theorie veel glamozeuzer dan het in ons eigen leven lijkt, waarin we blindelings tegen obstakels aan stoten totdat we eindelijk een paar glimpen opvangen van wie we zijn en wat we hier doen. Het is geen gemakkelijke taak om onszelf te kennen, laat staan te weten wat we geacht worden te doen. Niettemin verzekert het bestaan van deze dynamische wet ons ervan dat er, ongeacht de omstandigheden, altijd mogelijkheden zijn voor groei.

Besant's definitie van dharma roept een paar kwesties op die het bekijken waard zijn. In de eerste plaats is plicht (zoals dharma soms wordt vertaald) niets anders dan het gebruik en de verkenning van iets wat al van ons is. Hoe onwetend we ons ook mogen voelen over onze rol in het grote geheel, het is heel goed mogelijk dat we die al vervullen. Dit betekent niet dat de zoektocht hier eindigt. Het betekent veeleer dat we op het proces kunnen vertrouwen en dat hoe meer we ontwaken, hoe meer onze plicht zich ontwikkelt. Onze verantwoordelijkheid ligt dus in het vinden van meer helderheid, in het wegnemen van de sluiers die ons beletten de dingen te zien zoals ze werkelijk zijn. Dan volgt de natuur vanzelf.

Ten tweede is het absurd om te proberen het dharma van iemand anders te leven. Het is waar dat sommige rollen in de samenleving belangrijker lijken dan andere. Binnen elke organisatie zijn sommige taken wellicht zichtbaarder of worden ze meer gewaardeerd dan andere. Maar zoals we uit het verhaal over de wolven hebben geleerd, is elk onderdeel onmisbaar voor het voortbestaan van de andere. Bovendien lijkt het schadelijk voor onze eigen ontwikkeling om een taak uit te voeren die niet past bij onze specifieke aard. In de *Bhagavad Gita* benadrukt Krishna dat het beter is om ons eigen lot onvolmaakt te leven dan een imitatie van het leven van iemand anders met perfectie te leven. Er staan vaak borden langs de weg die ons een hint geven welke richting we op moeten. Misschien zijn we niet zo goed in het lezen van die borden, en vaak zien mensen om ons heen ze eerder dan wij, maar vroeg of laat snappen we de boodschap wel.

Natuurlijk zijn de borden die aangeven welke kant we niet op moeten, vaak wat luider en de duidelijkste zijn die waarbij het voelt alsof er een deur voor onze neus dichtgeslagen wordt.

Een derde feit, misschien wel het meest opvallende, is de schoonheid en de orde onder de schijnbare chaos; de perfectie van de intelligentie van het leven, die de nodige kansen biedt voor de ontvouwing van dit moment – wat dat ook voor ieder van ons mag betekenen; en de geruststelling dat we allemaal de kracht bezitten om de volgende stap te zetten.

Vanuit een bepaald perspectief lijkt dit scenario misschien wat te rigide, alsof er weinig flexibiliteit zit in de mogelijkheden die voor ons liggen. Maar Besant zorgt ervoor dat we begrijpen dat de mogelijkheden eindeloos zijn, zolang we bepaalde belangrijke deugden hooghouden en een perspectief behouden dat verder reikt dan alleen dit leven. Ze zegt:

Ik wil je eigen ideaal geen greintje verlagen; je kunt niet te hoog mikken. Het feit dat je het je kunt voorstellen, maakt het van jou. Streef naar het hoogste dat je je kunt voorstellen en waar je van kunt houden, maar houd bij het streven zowel rekening met de middelen als met het doel, zowel met je krachten als met je aspiraties. Stel je aspiraties hoog. Het zijn de kiemen van krachten in je volgende leven. Door het ideaal altijd hoog te houden, zul je er naartoe groeien en wat je vandaag verlangt, zul je in de komende dagen zijn. Maar bezit de verdraagzaamheid van kennis en het geduld dat goddelijk is.

Met een groeiend verlangen om te dienen, creëren we onze eigen toekomstige mogelijkheden om dat te doen. We planten de zaden van altruïstische inspanning, soms op het fysieke vlak, soms op het mentale, maar geen enkele hiervan wordt verspild of gaat verloren.

Er is geen manier om te meten hoe ver we in elk leven zouden kunnen vorderen, maar we weten allemaal dat we nog steeds onze eigen ongunstige neigingen onder ogen moeten zien. We kunnen in ieder geval proberen ze uit te roeien, naar ons beste inzicht, zodat de obstakels die een helder zicht in de weg staan één voor één kunnen beginnen te verdwijnen. In deze context kunnen we ons afvragen: wat als ik op dit moment de beste versie van mezelf zou kunnen worden? Kan ik hier en nu afstand doen van de beperkingen die ik al onderken, van de neigingen die ertoe leiden dat ik op dit moment niet kan zijn wie ik werkelijk ben? Wat zou daarvoor nodig zijn? Met andere woorden, hoe kan deze persoonlijkheid in het heden de beste omstandigheden bieden om de innerlijke bloem te laten bloeien? Vanuit een bepaald perspectief zijn we al de beste versie van onszelf die we kunnen zijn, maar deze versie heeft het potentieel om elk moment verder te groeien. Het is een dynamische toestand die nieuwe kansen biedt terwijl we ons voortbewegen op het pad, wanneer en als we dat doen.

De antwoorden op deze vragen zijn persoonlijk van aard. Ik geloof dat een combinatie van wilskracht, opmerkzaamheid en de voortdurende herinnering aan God, aan Brahman, in het hart de persoonlijke muren kan beginnen af

te breken die ons ervan weerhouden Eenheid te ervaren: wilskracht, als een voortstuwend innerlijk vuur om een dagelijkse beoefening te volgen en als een trouwe metgezel terwijl we die beoefening tot prioriteit maken; opmerkzaamheid, als de verbindende draad die ons dieper verbindt met elk moment zoals het is, zonder extra commentaar; de mogelijkheid om te luisteren naar onuitgesproken woorden en het vermogen te ontwikkelen om het vergankelijke te zien als niets anders dan een voorbijtrekkende wolk aan de innerlijke hemel. En ten slotte, een voortdurende herinnering aan de eeuwige vlam, één en ondeelbaar, onaangetast door welke ervaring dan ook, als de ondersteunende kracht en leidende kracht van alle handelen. We hebben elke dag de kans om lichter, ruimer en nieuwsgieriger te worden. Een van de vele diepzinnige waarheden die het boeddhisme de wereld heeft gebracht, is de medelevende kijk op lijden als een ervaring van de mensheid als geheel. Er bestaat niet zoiets als jouw lijden los van het mijne. Op het moment dat ik een klein beetje van jouw last verlicht, verlicht ik ook de mijne, en die van de wereld. Zoals Thich Nhat Hanh het zo mooi verwoordt in een van zijn gedichten: 'Je laat de bloem in jezelf bloeien, zodat ik mooi zal zijn'. Paradoxaal genoeg wordt onze dagelijkse beoefening lichter en vreugdevoller wanneer deze wordt gedreven door het verlangen om het lijden van elk wezen te verlichten.

Met dit alles in gedachten keren we nu terug naar het probleem van het wereldwijde ecosysteem, in het bijzonder de beklemmende huidige omstandigheden die ons tot actie oproepen. Zoals hierboven al is gesuggereerd, zal actie voor ieder van ons noodzakelijkerwijs anders zijn, vanwege onze uniekheid. Zoals Besant opmerkte, is wat we doen in overeenstemming met 'het hoogste dat we kunnen denken en liefhebben'. Hetgeen we als individu besluiten te doen, heeft zeker geen algemene consensus. Maar hoe zit het met onze collectieve inspanningen, nu op zoveel fronten onze dringende aandacht nodig is?

Door te kijken naar de drie doeleinden van de Theosophical Society en ook naar oude brieven, artikelen en toespraken van de vroege theosofen, streven wij, leden van de organisatie, ernaar de rol van de Society te begrijpen. Een grote loyaliteit aan de oorspronkelijke geest van de Society heeft ons ertoe gebracht haar doel voortdurend te herzien – de zegen en de vloek die ons sinds de oprichting hebben vergezeld. Alles wat er is geschreven, biedt slechts richtlijnen die voor interpretatie vatbaar zijn en elk daarvan kan op allerlei verschillende manieren in praktijk worden gebracht. Hierdoor verschilt de Society sterk van loge tot loge en van land tot land. Het lijkt alsof het collectieve dharma van elke plaats de leidende kracht is geweest in het inspelen op de innerlijke aard van die plaats. In een minder gunstig daglicht kunnen we ook zeggen dat de Society op elke plaats bestaat uit gestapelde lagen van conditionering. Het is vrij gemakkelijk om in patronen te vervallen en de manieren waarop dingen al decennialang worden gedaan in stand te houden.

Als we het leven van de pioniers van de theosofische beweging onder de loep nemen, valt één ding zonder uitzondering op: hun moedige toewijding om licht en verandering te brengen in de sociale onrechtvaardigheden van hun tijd, waarbij slechts een vage grens hun persoonlijke acties scheidde van de inspanningen van de Society.

Hoe kunnen we als organisatie deze lijdende wereld dan verder helpen? Ons doel blijft relevant en noodzakelijk, maar schieten we tekort? Er is nog zoveel werk te doen om alleen al ons eerste doeleinde te verwezenlijken, 'het vormen van een kern van de universele broederschap van de mensheid'.

Misschien blijven we wel een stille invloed op de innerlijke niveaus, in de hoop dat we het collectieve bewustzijn kunnen verlichten en verheffen, maar ik zie voor me dat de Society zich veel zichtbaarder gaat inzetten voor het bevorderen van bewustwording en blijvende verandering.

Ik beweer niet de antwoorden te kennen, maar ik vertrouw erop dat als we ons oprecht inspannen, naar ons beste vermogen, zonder voorwaarden of verwachtingen, om het lijden van onze naaste te verlichten, de krachten van het goede die wachten om uitingsvormen te vinden, we geen seconde zullen aarzelen. Elke volgende stap ligt klaar wanneer wij er klaar voor zijn. Zoals H.P. Blavatsky schrijft in *De Geheime Leer*:

Het Universum wordt van binnenuit naar buiten toe bewerkt en geleid. Zo boven, zo beneden; zoals in de hemel, zo op aarde; en de mens – de microkosmos en miniatuur kopie van de macrokosmos – is de levende getuige van deze Universele Wet en van de wijze waarop deze werkt.

We kunnen nooit weten hoe ver juiste intentie en handelen ons kunnen brengen. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was er een Engelsman wiens buitengewone geest een cruciale rol speelde bij het ontcijferen van onderschepte gecodeerde berichten die Hitler naar de Duitse troepen stuurde. Zijn naam was Alan Turing en er wordt gezegd dat zijn cryptografische ontdekkingen de oorlog met twee tot vier jaar hebben verkort en naar schatting 14–21 miljoen levens hebben gered. Onder zijn citaten is er één die zelfs de kleinsten onder ons hoop geeft: 'Soms zijn het de mensen van wie niemand iets verwacht, die dingen doen die niemand zich kan voorstellen'. Soms kunnen ze, net als de wolf, zelfs rivieren veranderen.

Vertaling Margreet Mantel

Juliana Cesano is een theosoof van de 2e generatie en is al meer dan twintig jaar actief in de Society. Ze is gediplomeerd yogalerares en manager van de Quest Boekwinkel in Wheaton. Dit artikel is eerder gepubliceerd in het zomernummer 2017 van het tijdschrift Quest, Vol. 105 No. 3, blz. 26-295.